

Multiperspectieve kijk op de *Lessen over de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog*

De Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog kan vanuit verschillende perspectieven beschouwd worden. Met deze lessen bij de speelfilm *De Oost* en de website *De Wereld van de Oost* krijgt deze geschiedenis een gezicht, leven leerlingen zich in verschillende groepen en personen in en verbinden ze deze door middel van het gesprek met elkaar.

Jazzy Taihuttu is
educator van *De Wereld
van de Oost*.

Wat?

De Wereld van de Oost biedt een aantal vakoverstijgende werkvormen aan bij de film *De Oost* en de verhalen op de site. *De Oost* vertelt het fictieve verhaal van een jonge soldaat die in 1946 naar Nederlands-Indië gaat. *De Wereld van de Oost* is een verdiepende website waar de *storytelling* van de film verder gaat en je meeneemt naar non-fictieverhalen over deze periode, verteld vanuit vijf verschillende perspectieven. In de bijbehorende werkvormen gaan de leerlingen met elkaar in gesprek en verdiepen ze zich in verschillende perspectieven uit deze geschiedenis. Ze werken aan hun digitale onderzoeksvaardigheden met de verschillende bronnen (archiefmateriaal, foto's en interviews) op *De Wereld van de Oost*.

Sommige werkvormen gaan in op de film en het maken daarvan, bij andere staat de website centraal en is het kijken van de film optioneel. Naast werkvormen is er ook een lijst met belangrijke termen, begrippen en personen met links naar fragmenten uit *De Wereld van de Oost*. Deze lijst is gemaakt voor docenten die liever een eigen les ontwerpen, maar wel op zoek zijn naar goed beeldmateriaal. De werkvormen hebben weinig voorbereidingstijd nodig en zijn daarom makkelijk inzetbaar voor docenten.

Voor wie?

De werkvormen zijn geschikt voor de bovenbouw van het vmbo, havo en vwo en zijn vakoverstijgend te gebruiken bij de vakken geschiedenis, ckv en burgerschap. De werkvormen voor het vmbo gaan specifiek in op de eindexamentermen: 9. Wereldoorlogen (1900-1950), het verloop van de Tweede Wereldoorlog in Indonesië. De film *De Oost* is voor leerlingen vanaf 16 jaar, de website is te gebruiken door een jongere doelgroep.

Wanneer?

De speelfilm *De Oost* speelt zich grotendeels af in 1946, de periode van de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog. *De Wereld van de Oost* geeft context bij de gebeurtenissen uit de film over een bredere tijdsperiode, van de jaren dertig tot vijftig

en de nasleep, met persoonlijke verhalen verteld door jonge betrokkenen. Die zijn opgedeeld in vier periodes: de vooroorlogse jaren, de Tweede Wereldoorlog, de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog, en de nasleep.

Hoe lang?

Er worden tien vakoverstijgende werkvormen aangeboden. De lessen zijn onafhankelijk van elkaar te gebruiken, maar zijn ook als lessenreeks te gebruiken. De meeste werkvormen duren een lesuur, maar zijn ook differentieerbaar naar twee lesuren. Daarnaast zijn sommige werkvormen, in combinatie met het bekijken van de film, uit te breiden naar een projectdag.

De website *De Wereld
van de Oost*.
Rechterpagina: Scène
uit de film *De Oost*.

geschiedenis

Werkvorm: in gesprek over begrippen

Bovenbouw vmbo, 1-2 lesuren

Voor deze werkvorm is het kijken van de film *De Oost* een interessante toevoeging, maar de werkvorm is ook uit te voeren met enkel het gebruik van *De Wereld van de Oost*. Groepjes leerlingen krijgen van de docent een kaartje met een begrip of term erop, denk hierbij aan woorden zoals 'Soekarno', 'de bevrijding van Indonesië', 'Japanse interneringskampen' of een van de vijf archetypes die te vinden zijn op *De Wereld van de Oost*. Op het kaartje staat een link naar de website. Hierdoor krijgen ze een eerste hint waar ze naar moeten zoeken. Ze gaan op onderzoek uit op de website en scrollen door het diverse materiaal. Het doel is om meer te weten te komen over hun kaartje. Ze kunnen informatie vinden door filmpjes en tijdlijnen te bekijken en door verschillende verhalen te scrollen.

Tijdens de tweede helft van de les gaan de leerlingen in nieuwe groepjes van vier aan tafel zitten. Iedereen in het viertal heeft onderzoek gedaan naar een ander kaartje. Aan de hand van vragen gaan de leerlingen in gesprek over hun begrippen en proberen ze een verbinding te zoeken tussen elkaars kaartjes. Door termen te verbinden aan de fictieve levens van de archetypische karakters, leven leerlingen zich in de oorlog aan de hand van verschillende verhalen.

Bij deze werkvormen worden tips gegeven om te differentiëren en ze zijn daardoor in te zetten als starter van een nieuw thema. Zo krijgen leerlingen een eerste indruk van deze periode. Als leerlingen al kennis hebben over deze periode in Indonesië, werkt de werkvorm goed om hun kennis te toetsen. Er is van deze werkvorm ook een aangepaste versie voor havo/vwo.

Werkvorm: filmposter in multiperspectief

Bovenbouw havo/vwo of vmbo, 1 lesuur of uit te breiden tot projectdag

Deze werkvorm is in te zetten na het kijken van de film *De Oost* en is ook inzetbaar als verwerkingsopdracht na een van de andere werkvormen. De leerlingen hebben *De Oost* gekeken, een verhaal waarin soldaat Johan centraal staat. Op *De Wereld van de Oost* kiezen ze een ander karakter uit de film: vrijheidsstrijder Agus, de Javaanse Gita, KNIL-soldaat Samuel of legerleider 'De Turk'. Ze verdiepen zich in de leefwereld van deze karakters aan de hand van non-fictief materiaal, zoals interviews, Polygoonjournaals en archiefmateriaal. Na hun onderzoek gaan de leerlingen in groepjes in gesprek over hun gekozen karakter en hoe de film er door diens ogen uit zou zien. Ze schrijven een korte synopsis (samenvatting van een film) met toelichting waarom ze de film zo willen insteken. Vervolgens analyseren ze de huidige filmposter van *De Oost* en ontwerpen ze zelf een nieuwe poster voor hun eigen film. Aan de hand van begeleidende vragen maken ze een keuze voor kleuren, de interpretatie van het publiek en de hoofdzaken van de film in de poster.

Hoe werkt het?

Op de website *De Wereld van de Oost* gaan we aan de hand van vijf archetypische perspectieven in op de context van de gebeurtenissen uit de film rond de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog. Deze zijn gebaseerd op vijf karakters uit *De Oost*, zij 'leven' dus in de wereld van de film. De fictieve verhalen van de karakters vormen een ingang naar de verzameling van historische en persoonlijke verhalen in *De Wereld van de Oost*.

In de werkvormen gaan leerlingen zelf op onderzoek binnen deze wereld en verdiepen zich aan de hand van de archiefbeelden, interviews en historische verhalen in de onafhankelijkheidsoorlog. Bij alle werkvormen staan in gesprek gaan met elkaar en multiperspectief onderzoeken centraal. Hiernaast zijn twee werkvormen uitgelicht.

Wat levert het op?

Met *De Wereld van de Oost* en *De Oost* willen we docenten en leerlingen met elkaar in gesprek laten gaan over thema's als kolonisatie en dekolonisatie, feit en fictie, en makerschap. Leerlingen werken aan hun beeld- en bronnenanalyse en digitale onderzoeksvaardigheden. Met de werkvormen willen we leerlingen deze periode leren begrijpen vanuit verschillende persoonlijke en historische verhalen om zo een meer multiperspectief beeld te krijgen van de onafhankelijkheidsoorlog en de jaren vlak ervoor en erna. ■

Kijk op www.dewereldvandeoost.nl voor meer informatie en registreer je om op de hoogte te blijven van het gratis lesmateriaal en speciale events.